

Regio Midden-Holland

Memo

Aan DB en AB
Van secretaris en controller
Betreft Financiële ontwikkelingen 2026
Datum 24 mei 2024
Bijlage(n) -

Aanleiding

Op 1 november 2023 zijn de gemeenschappelijke regelingen in de Regio Hollands-Midden vanuit de bestuurlijke werkgroep FKGR geïnformeerd over de financiële kaderstelling 2025.

Naast de geadviseerde indexatie voor 2025 wordt in de brief van de bestuurlijke werkgroep FKGR ook een verzoek neergelegd bij de GR-en om bij de behandeling van de begroting 2025 in het AB een notitie toe te voegen hoe een bezuiniging op gemeentelijke bijdragen mogelijk is. Denk daarbij aan een scenario-notitie waarin verschillende opties worden uitgewerkt en per optie de maatschappelijke impact inzichtelijk wordt gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de financiële positie van gemeenten vanaf 2026 verslechtert als gevolg van krimp van het gemeentefonds.

Een delegatie van de bestuurlijke werkgroep FKGR gaat met de gemeenschappelijke regelingen in Hollands-Midden in gesprek over de financiële positie van gemeenten vanaf 2026, de financiële positie van de desbetreffende GR en over de werking van de financiële kaderstelling gemeenschappelijke regeling. Met de Regio Midden-Holland heeft dit gesprek plaatsgevonden op 18 maart 2024.

In dit gesprek is naar voren gekomen dat de bestuurlijke werkgroep graag inzicht zou willen hebben in de taakuitvoering van gemeenschappelijke regelingen, met een onderscheid in wettelijke taken en bovenwettelijke taken (ambities). Welke mogelijkheden zien gemeenschappelijke regelingen om te bezuinigen op taken dan wel efficiency?

Over de omvang van een mogelijke bezuinigingsstaakstelling vanaf 2026 worden de GR-en voor 1 november 2024 bericht.

In deze memo informeren wij u over de taakuitvoering van de Regio Midden-Holland de financiële positie alsmede de sturingsmogelijkheden op de begroting van de Regio Midden-Holland

Taakuitvoering

In Midden-Holland werken Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas samen in een netwerksamenwerking. De regio werkt aan regionale opgaven. Deze zijn vastgesteld in de Strategische agenda regio Midden-Holland (2019). Op deze thema's kiezen gemeenten voor gezamenlijke voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming. De samenwerking wordt vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Midden-Holland gecoördineerd.

Op basis van het rapport van Berenschot en de Rijksuniversiteit Groningen 'Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem Regio Midden-Holland' (2023) is besloten tot een verdere intensivering van de samenwerking in de regio. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten hebben aangegeven positief te staan tegenover het versterken van de uitvoeringscapaciteit en de strategische lobbykracht.

Regio Midden-Holland

Bureau Berenschot heeft recent een voorstel uitgewerkt om de samenwerking verder in te richten. De regionale samenwerking wordt versterkt met 5,5 fte en er wordt toegewerkt naar een regionaal programma bureau. De financiële vertaling hiervan is meegenomen in de Programmabegroting 2025-2028.

De intensivering van de regionale samenwerking is ingegeven doordat op veel opgaven schaalvoordelen zijn te behalen door samen te werken. Onze regio groeit de komende jaren van zo'n 250.000 inwoners richting de 300.000 inwoners. Dit brengt enorme uitdagingen met zich mee: hoe houden we onze regio bereikbaar? Hoe zorgen we ervoor dat deze groei goed ingepast wordt? Hoe laten we onze voorzieningen meegroeien? Wat hebben we hierbij nodig van bijvoorbeeld de provincie en het Rijk en hoe verhouden wij ons tot dit soort partijen?

De aanbeveling van Bureau Berenschot is om op programmatische wijze in te zetten op de eerder geformuleerde opgaven bereikbaarheid, duurzame groei (denk aan het opvangen van de groei van het aantal huishoudens in Midden-Holland en het verantwoord bouwen met bodemdaling en klimaatadaptatie) en economisch vitaliteit. De komende jaren kunnen daarmee stappen worden gezet op zowel strategisch niveau als ook wat betreft concrete uitvoering van projecten.

Naast het opzetten van concrete projecten geldt ook dat door kennis en expertise te bundelen de gemeenten samen meer kunnen bereiken dan ieder voor zich. Dit geldt bijvoorbeeld voor bodemdaling, wat in het gehele gebied speelt. Tot slot zijn er opgaven die op regionaal niveau uitgevoerd moeten worden, maar waar momenteel onvoldoende capaciteit voor is. Te denken valt aan de uitvoering van de strategie op het gebied van bedrijventerreinen.

Kortom, het gaat zowel om bestaande taken als toekomstige uitdagingen waarbij het relevant is om samen te werken en dit uiteindelijk meer op zal leveren. Ook zal het door de krachten te bundelen makkelijker zijn om bijvoorbeeld subsidies aan te vragen en te lobbyen. Komende periode wordt er gewerkt aan het concreet invullen van deze intensivering. Dit betekent ook het opzetten van de bijbehorende governance en prioritering voor komende jaren.

Sturingsmogelijkheden begroting

De begroting van de Regio Midden-Holland heeft een omvang van ca. € 2,2 miljoen (2025). In de begroting zijn de budgetten opgenomen voor de vijf programma's, de inzet van 5,5 fte ter versterking en versteviging van de regionale samenwerking, de ureninzet van de ambtelijk regiosecretaris, een bijdrage in de kosten voor strategische overkoepelende lobby activiteiten, kosten voor diverse dienstverlening op het gebied van financiële administratie, accountant en ICT en een werkbudget voor algemene kosten op het gebied van communicatie, vergaderingen, voorlichting en bijeenkomsten.

De financiering van de Regio Midden-Holland vindt in hoofdlijn plaats door bijdragen vanuit de deelnemende gemeenten (€ 1,4 miljoen) en projectbaten (€ 0,8 miljoen). Tegenover deze projectbaten staan projectlasten ter hoogte van eveneens € 0,8 miljoen (betreft o.a. projecten Slappe Bodem, verkeersveiligheid regionaal en lokaal, RVVP / RMP, speedprofiles).

Strikt genomen betreft het geen wettelijke taken, maar hogere overheden zoals provincie en rijk gebruiken de regio in toenemende mate als aanspreekpunt voor de verdeling van subsidies, het komen tot afspraken over woningbouwprogramma's en bereikbaarheidsopgaven. Zo heeft de provincie recent via een subsidie aan de regio een impuls gegeven aan het opzetten van een regionale versnellingsstafel woningbouw en de regionale coördinatie van asielopvang en opvang Oekraïners.

Regio Midden-Holland

Ook vraagt een doelmatige aanpak van enkele zaken die aan gemeenten gevraagd worden om enige schaal, die de grenzen van gemeenten overstijgt. Voorbeeld is de werkregio ruimtelijke adaptatie (programma ruimte-wonen) waarin gemeenten in samenwerking met andere overheden invulling geven aan de doelstellingen van het Deltaprogramma, zoals tussen het Rijk en de koepels is overeengekomen. Ander voorbeeld is de samenwerking in het Bestuurlijk Platform Groene Hart, waarin regio's zoals Midden-Holland bestuurlijk en ambtelijk vertegenwoordigd zijn (en provincies, waterschappen en rijk) en waar gewerkt wordt aan een realisatieagenda gekoppeld aan een investeringsagenda (cofinanciering) waarmee uitvoering gegeven kan worden aan lokale en regionale projecten.

Bereikbaarheid

Zo wordt vanuit de tafel verkeer enerzijds sectoraal invloed uitgeoefend op bijvoorbeeld de busconcessie Zuid-Holland Noord en de A20, alsook integraal en programmatisch opgetrokken met de andere tafels om de gezamenlijke ambities te realiseren op de integrale opgave Bereikbaarheid, zoals geadviseerd in het voorstel voor samenwerking van bureau Berenschot. Het met elkaar maken van massa is essentieel om als collectief ook doelen in de toekomst te kunnen blijven behartigen zoals de Bodegravenboog en het nieuwe station Gouda Zuidplas

Ook hogere overheden zien die noodzaak tot samenwerking wat blijkt uit de verplichting om samen te werken als regio om voor subsidies in aanmerking te komen. Zo komen de gemeenten alleen voor de jaarlijkse 1,2 miljoen euro aan infrastructuursubsidie uit de Subsidieregeling Mobiliteit van de provincie in aanmerking als zij regionaal samenwerken in de vorm van een Gebiedsagenda. Het is duidelijk geen wettelijke taak, maar geen samenwerking betekent geen subsidie.

Daarnaast worden projecten uitgevoerd in het kader van Regionaal Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid. Voor deze samenwerking ontvangt de regio 9,5 ton euro per periode. Een ander voorbeeld is dat vanuit de regeling aanpak laadinfrastructuur 0,5 fte aan ondersteuning geleverd wordt om als regio te komen tot een regionale integrale laadvisie. Zo zijn er meer voorbeelden van programma's waar geen verplichting geldt tot samenwerking, maar waar kansen misgelopen worden als dat niet gebeurt.

Economische vitaliteit

De regionale ambitie in de strategische agenda zet in op continue streven naar behoud en uitbouwen van het vestigingsklimaat. Niet samenwerken betekent op termijn voelbaar achterlopen ten opzichte van andere vergelijkbare regio's. De innovatieagenda en de strategische economische visie zorgen voor de noodzakelijke verbinding tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Dankzij die samenwerking kan een beroep worden gedaan op provinciale subsidie voor innovatieprojecten die bijdragen aan betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.

De kracht van de bedrijvigheid in Midden-Holland is het diverse palet van MKB-bedrijvigheid. Het diverse palet aan bedrijven in de regio maakt de regio economisch sterk en veerkrachtig. Behoud en uitbouw van die kwaliteiten vraagt om ruimtelijk-economische visies waarmee de regio zich positioneert tot een kwalitatief sterke bedrijventerreinen- en kantorenmarkt met locaties en werkgelegenheid die kwaliteit toevoegen aan Midden-Holland. Provinciaal omgevingsbeleid noodzaakt tot verder tot regionale economische samenwerking en vastgestelde ruimtelijk-economische visies en monitoring daarvan.

Groeigebied

De Provincie stuurt op grond van provinciaal omgevingsbeleid. Jaarlijkse stelt de provincie de gewenste woningvoorraadgroei per regio vast. Regionale afstemming op de schaal van Midden-Holland is van meerwaarde voor de individuele gemeenten. De regionale afstemming in de woningbouwprogrammering resulteert in het regionaal programma woningbouw. Dit programma wordt jaarlijks aangeboden en aanvaard door GS. Dit voorkomt extra werk en vertraging in uitvoering van

Regio Midden-Holland

woningbouwplannen aangezien ieder plan dan afzonderlijk aan GS ter goedkeuring zou moeten worden voorgelegd.

Voor een krachtige lobby richting provincie helpt het als de speerpunten in samenhang naar voren worden gebracht. Dus niet alleen een enkele bereikbaarheidsopgave, maar gekoppeld aan woningbouw en economie. Door focus en een programmatische aanpak op deze drie kernthema's vanuit een regiobureau kan krachtiger geopereerd worden. Deze intensivering van de samenwerking is zoals hierboven is aangegeven in de programmabegroting 2025 -2028 opgenomen.

Financiële positie & weerstandsvermogen

De Regio Midden-Holland beschikt over een meerjarig sluitende begroting. Het weerstandsvermogen (algemene reserve) van de Regio Midden-Holland heeft een omvang van € 100.000,-. Ook beschikt de regio over een aantal bestemmingsreserves. Gelet op het beperkte weerstandsvermogen is interen/ bezuinigen op de algemene reservepositie zeer onverstandig.

Conclusie

Gelet op bovenstaande zien wij voor de Regio Midden-Holland zeer beperkte mogelijkheden om bezuinigingen door te voeren.